
ЛІКАРСЬКА СПРАВА ВРАЧЕБНОЕ ДЕЛО

Науково-практичний журнал
Заснований у грудні 1918 р.
Виходить 8 разів на рік

Нагороджений Почесною грамотою

Президії Верховної Ради Української РСР

7-8 (1154)

ЖОВТЕНЬ-ГРУДЕНЬ
2019

Київ
Ференець В. Б.
2019

Засновники: НМАПО імені П. Л. Шупика,
ТОВ "Інформаційно-науковий центр "Лікарська справа"

Редакція: головний редактор *В. В. Оржешковський*,
заступник головного редактора *Г. О. Соловйова*,
відповідальний секретар *В. Б. Ференець*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Навин Кумар Агарвал (Нью Делі, Індія), *Меланія Марія де Рамос Аморім* (Ресифі, Бразилія), *О. М. Базанова* (Новосибірськ, РФ), *Н. Г. Бичкова*, *О. П. Волосовець*, *Ю. В. Вороненко*, *С. В. Видиборець*, *Віктор І. Вус* (Рим, Італія), *С. Г. Гичка*, *Є. М. Горбань*, *Н. Г. Горovenko*, *Ю. В. Деева*, *С. М. Дрогвоз* (Харків), *П. Ф. Дудка*, *Валерій Жуков* (Торунь, Польща), *І. С. Зозуля*, *В. Є. Казмірчук*, *Л. Д. Калюжна*, *Ю. І. Комісаренко*, *С. І. Коровін*, *С. О. Крамарьов*, *В. П. Лакатош*, *В. Г. Лизогуб*, *Л. Д. Любич*, *Іоанна В. Папафанасіу* (Фессалія, Греція), *В. В. Пономарьов* (Мінськ, Білорусь), *Р. Г. Процюк*, ***В. В. Оржешковський*** (головний редактор), *Н. О. Савичук*, *Л. М. Сквіка*, ***Г. О. Соловйова*** (заст. головного редактора, відповідальна за випуск видання), *О. К. Толстанов*, *Маурін Флахерті* (Вінніпег, Канада), *Євангелос Фраделос* (Фессалія, Греція), *Н. В. Харченко*, *О. С. Чабан*, *С. М. Шамраєв*, *В. П. Шипулін*, *В. П. Широбоков*, *О. П. Яворовський* (Київ)

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Навин Кумар Агарвал (Нью Дели, Индия), *Мелания Мария де Ramos Amorim* (Ресифи, Бразилия), *О. М. Базанова* (Новосибирск, РФ), *Н. Г. Бычкова*, *А. П. Волосовец*, *Ю. В. Вороненко*, *Виктор И. Вус* (Рим, Италия), *С. В. Выдыборец*, *С. Г. Гичка*, *Е. Н. Горбань*, *Н. Г. Горovenko*, *Ю. В. Деева*, *С. М. Дрогвоз* (Харьков), *П. Ф. Дудка*, *Валерий Жуков* (Торунь, Польша), *И. С. Зозуля*, *В. Е. Казмирчук*, *Л. Д. Калюжная*, *Ю. И. Комиссаренко*, *С. И. Коровин*, *С. А. Крамарёв*, *В. П. Лакатош*, *В. Г. Лизогуб*, *Л. Д. Любич*, ***В. В. Оржешковский*** (главный редактор), *Иоанна В. Папафанасиу* (Фессалия, Греция), *В. В. Пономарёв* (Минск, Беларусь), *Р. Г. Процюк*, *Н. О. Савичук*, *Л. Н. Сквика*, ***Г. А. Соловьёва*** (зам. главного редактора, ответственная за выпуск), *А. К. Толстанов*, *Маурин Флахерти* (Виннипег, Канада), *Евангелос Фраделос* (Фессалия, Греция), *Н. В. Харченко*, *О. С. Чабан*, *С. Н. Шамраев*, *В. П. Шипулин*, *В. П. Широбоков*, *А. П. Яворовский*

EDITORIAL BOARD

Naveen Kumar Agarwal (New Delhi, India), *Melania Maria de Ramos Amorim* (Recife, Brazil), *Olga M. Bazanova* (Novosibirsk, Russian), *Nina G. Bychkova*, *Oleh S. Chaban*, *Yuliia V. Dieieva*, *Svitlana M. Drogozov* (Kharkiv), *Petro F. Dudka*, *Maureen P. Flaherty* (Winnipeg, Canada), *Evangelos Fradelos* (Thessaly, Greece), *Evgeniy N. Gorban*, *Natalia G. Gorovenko*, *Sergiy G. Hychka*, *Lidiia D. Kaliuzhna*, *Vira E. Kazmirchuk*, *Natalia V. Kharchenko*, *Yulia I. Komisarenko*, *Sergii I. Korovin*, *Sergiy O. Kramarov*, *Volodymyr P. Lakatosh*, *Larysa D. Liubich*, *Viktor G. Lizogub*, ***Vasyl V. Orzheshkovskiy*** (Chief Editor), *Ioanna V. Papatanasiou* (Thessaly, Greece), *Vladimir V. Ponomarev* (Minsk, Belarus), *Radu G. Protsiuk*, *Natalia O. Savychuk*, *Sergiy N. Shamrayev*, *Volodymyr P. Shyrobokov*, *Larysa M. Skivka*, ***Galyna O. Soloviova*** (deputy editor-in-chief), *Oleksandr K. Tolstano*, *Oleksandr P. Volosovets*, *Yuriy V. Voronenko*, *Viktor I. Vus*, *Stanislav V. Vydyborets*, *Oleksandr P. Yavorovskiy*, *Ivan S. Zozulia*, *Walery Zukow* (Toruń, Poland)

Рекомендовано до видання редакційною колегією журналу
Зміст розглянуто і затверджено на засіданні вченої ради НМАПО імені П. Л. Шупика № 5 від 13.10.2019 р.
На всі статті, опубліковані в журналі, встановлюються цифрові ідентифікатори DOI

Повнотекстова версія журналу представлена на сайті. Електронні копії опублікованих статей передаються до Національної бібліотеки ім. В. В. Вернадського для вільного доступу в режимі онлайн.
Реферати статей публікуються в «Українському реферативному журналі», серія «Медицина»

Надруковані матеріали не обов'язково відображають погляди редакції, якщо це спеціально не оговорено.
Редакція також не несе відповідальності за наслідки, пов'язані з використанням наданої в журналі інформації

DOI 10.31640

Передплатний індекс — 74088

ISSN 1019-5297

Адреса редакції та видавця: 01103, Київ-103, вул. Підвисоцького, 4а, поліклініка № 1
Тел./факс (044) 529-75-56, 067-302-86-10, 095-16-44-775, 063-99-38-276
E-mail: redakciya@liksprav.com, liksprav@i.ua, gala.sol@i.ua, liksprav@ukr.net Сайт: <http://www.liksprav.com>

Розрахунковий рахунок видавця: ФОП Ференець Віталій Борисович,
ЄДРФОУ 2389316095, р/р UA793802690000260060562028933,
Столична філія ПАТ КБ "ПриватБанк", МФО 380269, ЄДРПОУ банку 14360570

Свідоцтво про державну реєстрацію: серія KB 23218-13058 PR від 22.03.2018 р.

Опубліковані в номері статті прорецензовані
Журнал індексується в Google Scholar, EBSCO Information Services,
Searching Journal, WorldCat, Ulrich's, Index Copernikus, ELIBRARY, OJS, Publons, ERIH Plus

Здано до набору 16.11.2019. Підписано до друку 26.12.2019. Формат 70×108/16.
Ум.-друк. арк. 6,65. Обл.-вид. арк. 6,5. Тираж 800 прим. Зам. 36-2019.

Виготовлення оригінал-макета та друк: ФОП Ференець В. Б., тел. 050-545-79-69
01033, м. Київ-33, вул. Жилиняська, 7-б, оф. 9

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції: ДК № 2846 від 07.05.2007 р.